

DARŽOVIŲ KAINŲ MAŽĖJIMAS 2009 METAIS IR JAS NULĖMĘ VEIKSNIAI

DECREASE OF VEGETABLE PRICES IN 2009 AND THE FACTORS DETERMINED IT

Ingrida LUKOŠIUTĖ

LAEI Produktų rinkotyros skyriaus tyrėja, ingrida@laei.lt

Straipsnyje nagrinėjami daržovių kainų pokyčiai Lietuvoje, pateikiamas palyginimas su kaimyninių šalių kainomis, analizuojama užsienio prekyba, daržovių produktų gamyba ir pardavimas.

2009 metais daržovių derlius Lietuvoje buvo didesnis nei prieš metus, o kainos mažiausios per pastaruosius trejus–penkerius metus ir vienos mažiausių, palyginti su kaimyninėmis šalimis. Nors daržovių kainos nedidelės, daugelio gaminių iš daržovių gamyba mažėjo, nes ekonominė krizė darė įtaką daržovių produktų vartojimui.

Raktažodžiai: daržovės, kainos, supirkimas, eksportas, importas, daržovių produktai.

IVADAS

Daržovių sektorius, kaip ir kiti augininkystės sektoriai, labai priklauso nuo klimatinių sąlygų, nes jos lemia derlių ir kainas. Lietuviškų daržovių kainas veikė derlius ne tik Lietuvoje, bet ir kitose šalyse, ypač kaimyninėje Lenkijoje.

2009 metais lauko daržovių Lietuvoje nuimta 292,6 tūkst. t – 6 proc. daugiau nei prieš metus. Vokietijoje ir Lenkijoje daržovių užginta 6 proc. daugiau nei prieš metus, bet daugelyje ES šalių daržovių derlius gausnis, todėl jų kainos nedidelės ir Lietuvoje, ir kaimyninėse ES šalyse. Lietuvoje daržovės per metus atpigo 20–40 proc.

Tyrimo objektas – daržovių kainos.

Tyrimo tikslas – nustatyti daržovių kainų tendencijas ir jas nulėmusius veiksnius.

Uždaviniai: išanalizuoti daržovių supirkimo ir mažmenines kainas Lietuvoje, palyginti jas su kaimyninių šalių; išnagrinėti importuotų ir eksportuotų daržovių kainų ir užsienio prekybos pokyčius, daržovių produktų kainų, pardavimo ir gamybos tendencijas.

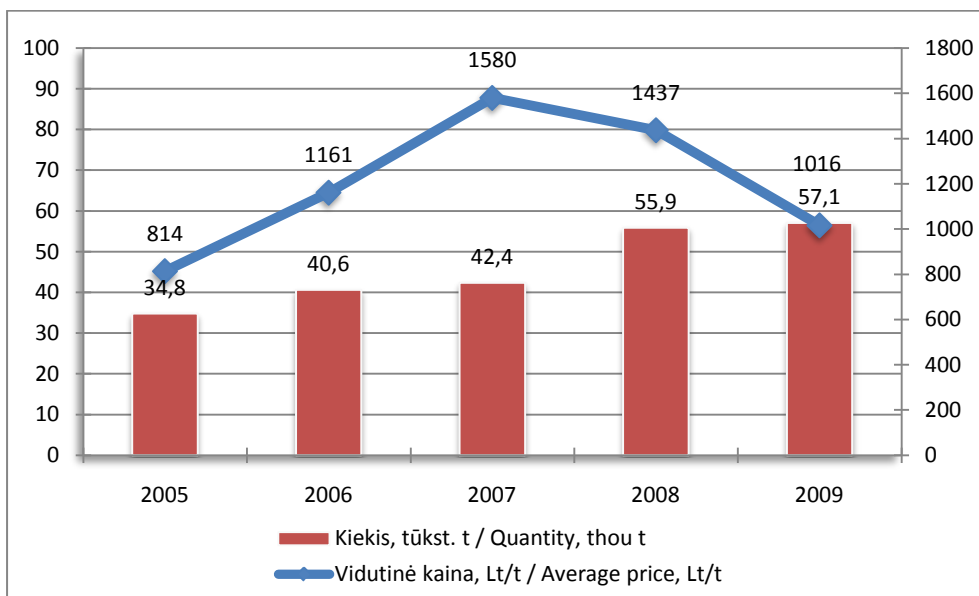
Daržovių kainų tendencijų analizė atlikta, remiantis Statistikos departamento prie LRV, Žemės ūkio ministerijos, Žemės ūkio ir maisto produktų rinkos informacinės sistemos, Europos Bendrijos statistikos tarnybos (Eurostato) ir kitų šaltinių duomenimis. Atliekant tyrimą, naudoti statistinių duomenų sisteminimo, palyginamosios analizės ir grafinio vaizdavimo metodai.

TYRIMO REZULTATAI

Supirkimo ir mažmeninės kainos. 2009 metais lietuviškų daržovių supirkimo kaina buvo 29 proc. mažesnė nei prieš metus ir mažiausia per 2006–2009 metų laikotarpį (1 pav.). Be sunkmečio, mažesnes supirkimo kainas lėmė didesnis derlius ne tik Lietuvoje, bet ir kitose ES šalyse. 2009 metais lauko daržovių Lietuvoje nuimta 292,6 tūkst. t – 6 proc. daugiau nei prieš metus. Kaimyninėje Lenkijoje užauginta apie 5,75 mln. t daržovių – 6 proc. daugiau nei prieš metus, iš jų lauko daržovių derlius sudarė 4,75 mln. t. Vokietijoje užauginta 3,44 mln. t daržovių – 5,5 proc. daugiau nei prieš metus.

Lietuvos prekybininkai, siekdami pritraukti daugiau vartotojų, prekybos centruose skelbė akcijas, nes sunkmečiu iš ūkininkų daržoves supirko itin mažomis kainomis. Paprastai superkama tik apie 20 proc. daržovių derliaus, tačiau supirkimas didėjo, per 2009 metus supirkta daugiausia (57,1 tūkst. t –

2 proc. daugiau nei 2008 m.) daržovių per penkerius metus (1 pav.): baltagūžių kopūstų – 16 proc., svogūnų galvučių – 62 proc. daugiau. Tačiau kai kurių daržovių supirkta mažiau: burokėlių ir agurkų – po 7 proc., morkų – 15 proc., pomidorų – 19 proc.

1 pav. Daržovių supirkimas 2005–2009 metais [5; 8]
 Figure 1. Purchase of vegetables in 2005–2009

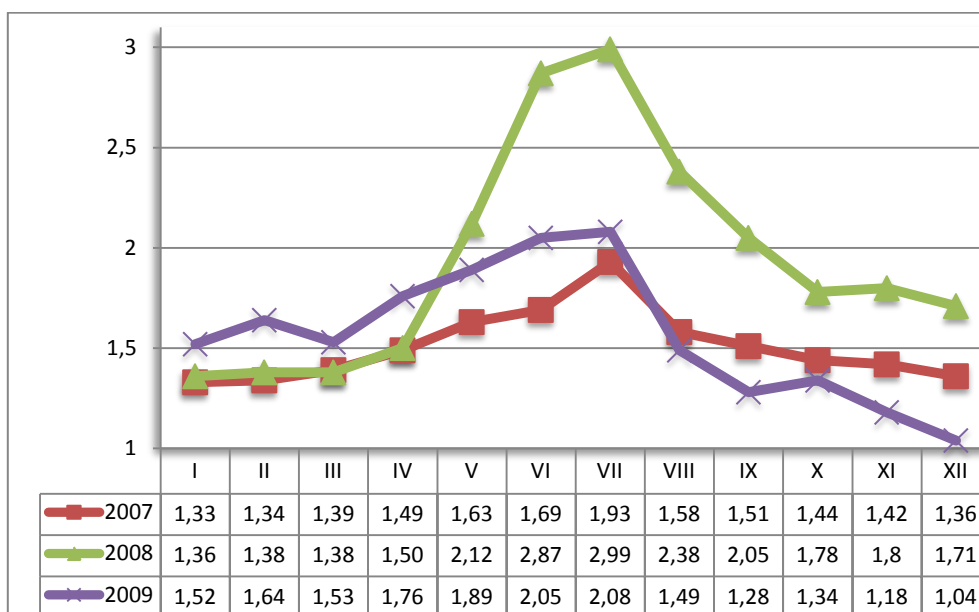
2009 metų derliaus **šakniavaisinės daržovės** trečdaliu ir daugiau pigesnės nei prieš metus. 2009 metų sausio–balandžio mėnesiais dėl ribotos pasiūlos **morkų** supirkimo ir mažmeninės kainos buvo didžiausios per pastaruosius penkerius metus. Tačiau nuo birželio supirkimo, o nuo rugpjūčio mažmeninės kainos jau buvo mažiausios per pastaruosius ketverius metus. II pusmetį morkos kainavo mažiau nei prieš metus. Jų supirkimo kainos vidutiniškai buvo apie 38 proc., lapkritį–gruodį, didėjant supirkimui, buvo dvigubai, o mažmeninės – vidutiniškai 33 proc. mažesnės (2 pav.). Kainų kritimui Lietuvoje įtakos turėjo ir išaugęs morkų pasėlių plotas, ir jų derlingumas (prekinės produkcijos augintojai prikasė net po 100 t/ha morkų).

Burokėlių supirkimo kaina 2009 metais iki gegužės kito nežymiai ir buvo apie 11 proc. didesnė, o mažmeninė – apie 20 proc. didesnė nei prieš metus ir didžiausia per pastaruosius penkerius metus. Vėlesniais mėnesiais burokėliai supirkti vidutiniškai 30 proc., o mažmeninės prekybos centruose nuo liepos pardavinėti 32 proc. mažesnėmis nei prieš metus ir mažiausiomis per pastaruosius ketverius metus kainomis (3 pav.).

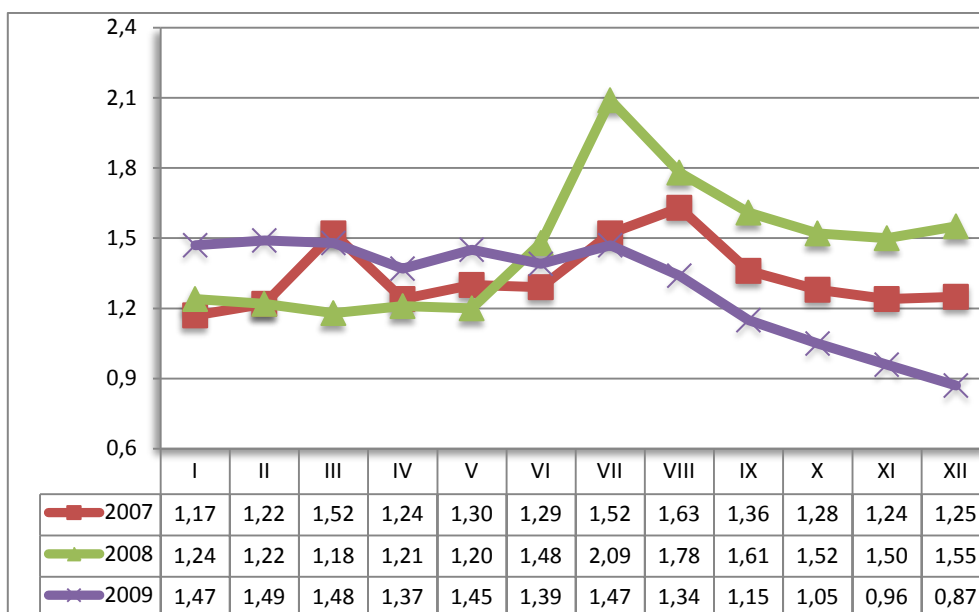
2009 metais Lietuvos turguose morkos buvo apie 11 proc., burokėliai – 10 proc. pigesni nei parduotuvėse. Morkų ir burokėlių kainos turguose iki birželio buvo didesnės nei prieš metus: morkų – apie 15 proc., burokėlių – 17 proc., o liepą–gruodį morkos buvo 25 proc., burokėliai – apie 20 proc. pigesni.

Baltagūžiai kopūstai atpigo labiausiai: 2009 metų sausį–vasarį buvo superkami pigiausiai per pastaruosius ketverius, o vėlesniais mėnesiais – per penkerius metus. Dėl padidėjusio derliaus, stiprios konkurencijos iš Lenkijos, kurioje derlius 5,7 proc. didesnis nei prieš metus, importuoti naujojo derliaus

baltagūžiai kopūstai liepą–gruodį supirkti apie 41 proc. pigiau nei 2008-aisiais tuo pačiu laikotarpiu. Mažmeninė kopūstų kaina 2009 metais taip pat buvo apie 41 proc. mažesnė nei prieš metus, iki birželio mažiausia per ketverius, o vėlesniais mėnesiais – per penkerius metus (4 pav.).

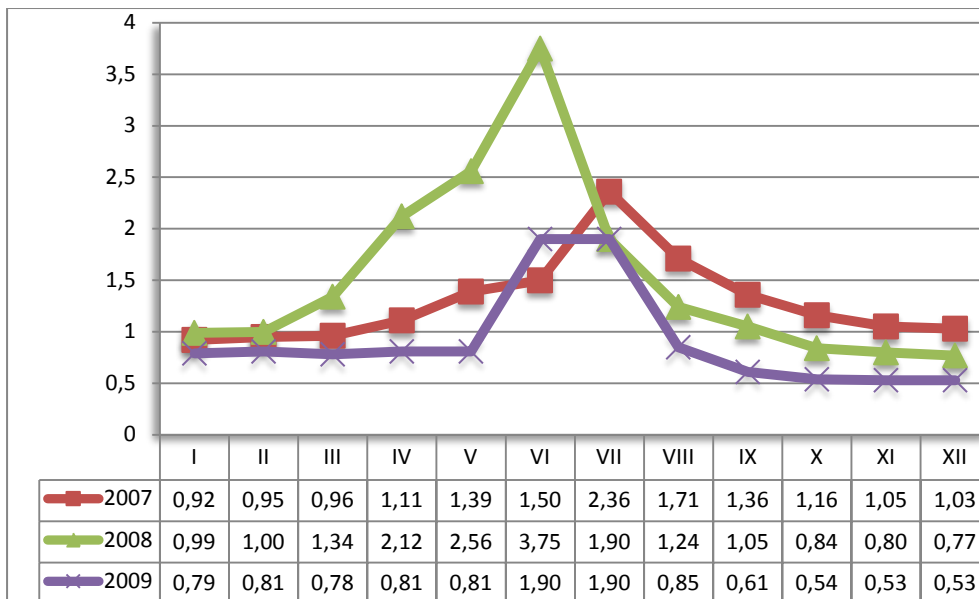

2 pav. Vidutinės morkų kainos mažmeninės prekybos centruose 2007–2009 metais, Lt/kg [7]
 Figure 2. Average retail prices of carrots in supermarkets in 2007–2009, Lt/kg

3 pav. Vidutinės burokėlių kainos mažmeninės prekybos centruose 2007–2009 metais, Lt/kg [7]
 Figure 3. Average retail prices of beetroot in supermarkets in 2007–2009, Lt/kg

Turguose kopūstai 25 proc. pigesni nei prieš metus, tačiau nepaisant tokio kainų sumažėjimo, jie gegužę–rugpjūtį buvo 9 proc., o vėliau – 18 proc. brangesni nei parduotuvėse. Tokia situacija susidarė, nes prekybininkai dėl kopūstų pertekliaus rinkoje ypač pigiai supirko kopūstus ir pardavinėjo juos maža kaina.

4 pav. Vidutinės kopūstų kainos mažmeninės prekybos centruose 2007–2009 metais, Lt/kg [6]
 Figure 4. Average retail prices of cabbage in supermarkets in 2007–2009, Lt/kg

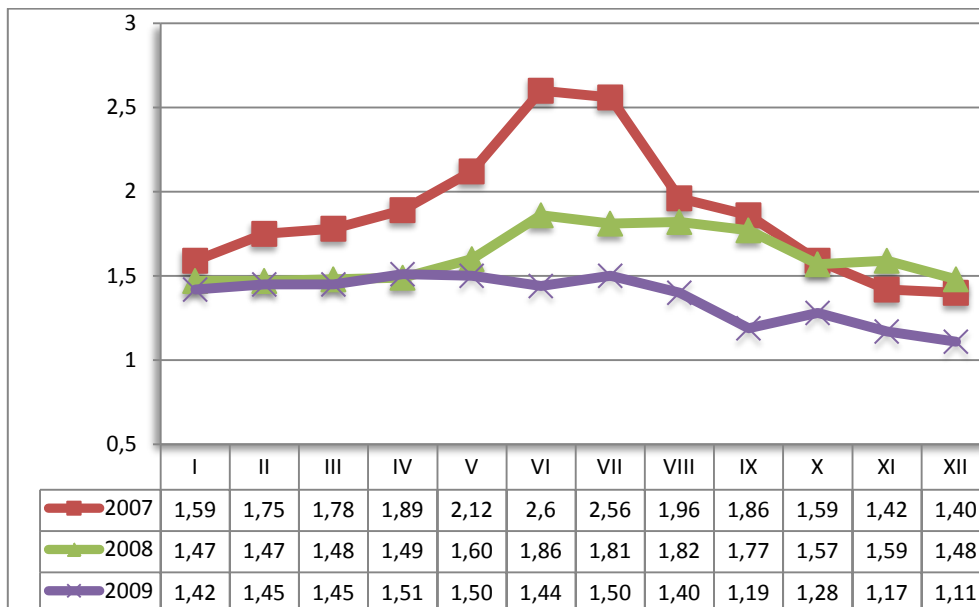
Svogūnų supirkimo kaina 2009 metais buvo apie 20 proc. mažesnė nei 2008-aisiais. Mažmeninės prekybos centruose per metus jie atpigo 15 proc.: iki birželio – apie 2 proc., o nuo birželio – vidutiniškai 24 proc. (5 pav.). Ir supirkimo, ir mažmeninė kainos nuo birželio buvo mažiausios per pastaruosius ketverius metus.

Turguose 2009 metų sausio–liepos mėnesiais svogūnų kaina kito nežymiai, o rugpjūtį–gruodį buvo 17 proc. mažesnė nei prieš metus ir 5 proc. didesnė nei parduotuvėse.

Pomidorai pradėti supirkti tik nuo gegužės. 2009 metų gegužės–gruodžio mėnesiais supirkimo kaina buvo apie 23 proc. mažesnė nei 2008-aisiais tuo pačiu metu (6 pav.). Ir supirkimo, ir mažmeninė kainos nuo birželio buvo mažiausios per pastaruosius ketverius metus.

Agurkai 2009 metais buvo superkami kovo–lapkričio mėnesiais, kovą–rugpjūtį – vidutiniškai apie 17 proc. pigiau, liepos pabaigoje, prasidėjus lauko agurkų derliui, kainos dar labiau mažėjo ir rugsėji–spalį buvo net 60 proc., o lapkritį (kaip ir vidutiniškai per metus) – 29 proc. mažesnės nei prieš metus. Nuo rugsėjo agurkai buvo pigiausi per pastaruosius ketverius metus. 2009 metų I ketvirtį agurkų mažmeninė kaina buvo apie 27 proc. didesnė, o vėlesniais mėnesiais – apie 28 proc. (spalį–lapkritį – 55 proc.) mažesnė nei prieš metus ir mažiausia per pastaruosius trejus metus (7 pav.).

2009 metais turguose pomidorai buvo 15 proc., o agurkai – 13 proc. pigesni nei parduotuvėse. 2009 metų gegužę–gruodį pomidorai ir agurkai turguose buvo pigesni nei prieš metus: pomidorai – apie 8 proc., o agurkai – apie 16 proc.

5 pav. Vidutinės svogūnų kainos mažmeninės prekybos centruose 2007–2009 metais, Lt/kg [7]
 Figure 5. Average retail prices of onions in supermarkets in 2007–2009, Lt/kg

Daržovių kainos Lietuvoje ir kitose šalyse. Daržovės per metus atpigo daugelyje kaimyninių šalių, tačiau lapkričio mėnesį lietuviškos daržovės, išskyrus svogūnus, buvo vienos pigiausių (1 lentelė).

Morkų kainos dėl didesnio derliaus mažos visoje Europoje. Lenkijoje nuimtas 10 proc., o Vokietijoje – 4 proc. didesnis derlius nei prieš metus. 2009 metų lapkritį Lietuvos prekiniuose ūkiuose morkos buvo vienos pigiausių – 15 proc. pigesnės nei Lenkijoje, 18 proc. – nei Latvijoje, 36 proc. – nei Vokietijoje ir 56 proc. – nei Rusijoje.

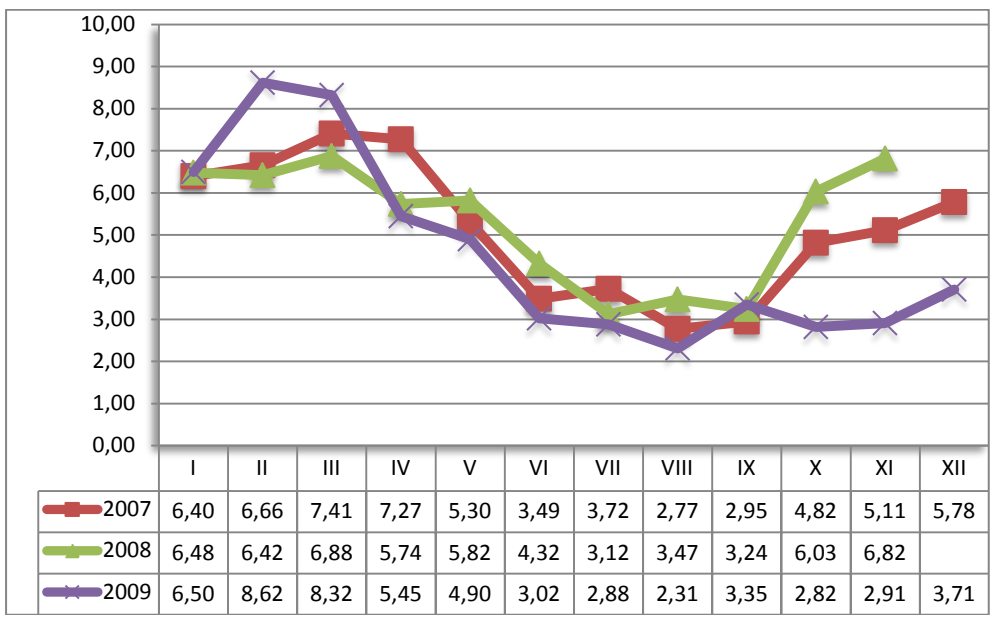
Burokėliai taip pat atpigo daugelyje šalių, bet jų kaina Lietuvos prekiniuose ūkiuose lapkričio mėnesį buvo viena mažiausių – tokia pat kaip Latvijoje, 7 proc. mažesnė nei Lenkijoje, 19 proc. – nei Estijoje ir daugiau kaip dvigubai mažesnė nei Vokietijoje ir Rusijoje.

Nors kopūstai Lietuvoje atpigo mažiau nei kitose šalyse, jie lapkričio mėnesį buvo vieni pigiausių ES. Lenkiškiems kopūstams, sudarantiems didžiausią konkurenciją lietuviškiems, lapkričio mėnesį, palyginti su 2008-ųjų lapkričiu, pabrangus dvigubai, lietuviški tapo 25 proc. pigesni nei lenkiški.

2009 metais svogūnų pasėlių plotas sumažėjo daugelyje ES šalių ir nors jų augimui buvo palankios klimato sąlygos ir derlingumas padidėjo, bendras ES (išskyrus Bulgariją ir Rumuniją) svogūnų derlius 1,6 proc. mažesnis nei 2008-aisiais – 4,91 mln. t. Lenkijoje svogūnų derlius išaugo 11 proc., Ispanijoje – 9 proc., Vokietijoje – 2 proc., o kainos daugumoje šalių mažesnės nei prieš metus. Lietuviški svogūnai buvo vieni brangiausių: 22 proc. brangesni nei Latvijoje, 31 proc. – nei Vokietijoje, 6 proc. – nei Lenkijoje, tik 33 proc. pigesni nei Rusijoje.

6 pav. Vidutinės pomidorų kainos mažmeninės prekybos centruose 2007–2009 metais, Lt/kg [6]
 Figure 6. Average retail prices of tomatoes in supermarkets in 2007–2009, Lt/kg

7 pav. Vidutinės agurkų kainos mažmeninės prekybos centruose 2007–2009 metais, Lt/kg [7]
 Figure 7. Average retail prices of cucumbers in supermarkets in 2007–2009, Lt/kg

Vilniuje 2009 metų gruodžio mėnesį fasuotos morkos buvo 48 proc., nefasuotos – 57 proc., kopūstai – 38 proc., svogūnai – 34 proc. pigesni nei prieš metus. Morkos, kopūstai ir svogūnai buvo vieni pigiausių, palyginti su kitomis šalimis (2 lentelė). Morkos ir svogūnai tik Taline atitinkamai 42 proc. ir

12 proc. pigesni nei Vilniuje. Helsinkyje, Berlyne ir Stokholme morkos daugiau kaip 3 kartus, Varšuvoje kopūstai – 1,9 karto brangesni. Vilniuje svogūnai 20 proc. pigesni nei Varšuvoje ir daugiau kaip 40 proc. – nei kitų šalių sostinėse.

1 lentelė / Table 1

Vidutinės morkų, burokėlių, kopūstų ir svogūnų pardavimo kainos Lietuvos ir kai kurių užsienio šalių ūkiuose 2008 ir 2009 metų lapkričio mėnesį, Lt/kg [6]

Average farm prices of carrots, beetroots, cabbage and onions in Lithuania and selected foreign countries in November 2008 and 2009, Lt/kg

Metai / Year	Lietuva Lithuania	Latvija Latvia	Estija Estonia	Lenkija Poland	Vokietija Germany	Rusija Russia
Morkos / Carrots						
2009	0,45	0,55	0,42	0,53	0,70	1,02
2008	0,68	0,79	0,99	0,52	1,02	1,15
Pokytis Change, %	-34	-30	-58	2	-31	-11
Burokėliai / Beetroots						
2009	0,38	0,38	0,47	0,41	1,54	0,89
2008	0,52	0,61	1,17	0,40	1,65	1,09
Pokytis Change, %	-27	-38	-60	3	-7	-18
Kopūstai / Cabbage						
2009	0,30	0,29	0,28	0,40	0,61	0,69
2008	0,37	0,68	0,70	0,21	0,85	0,72
Pokytis Change, %	-19	-57	-60	91	-28	-4
Svogūnai / Onions						
2009	0,55	0,45	-	0,52	0,42	0,82
2008	0,70	0,98	-	0,46	0,39	1,05
Pokytis Change, %	-21	-54	-	13	8	-22

2 lentelė / Table 2

Daržovių mažmeninės kainos kai kurių ES valstybių sostinėse 2009 metų gruodžio mėnesį, Lt/kg [6]

Retail prices of vegetables in the capital cities of selected EU countries in December 2009, Lt/kg

Daržovės Vegetables	Vilnius	Talinas	Ryga	Varšuva	Praha	Bratislava	Helsinkis	Budapeštas	Berlynas	Stokholmas
Morkos / Carrots	0,99	0,57	1,52	1,00	1,47	1,71	3,21	1,98	3,53	3,42
Kopūstai / Cabbage	0,45	0,46	0,64	0,84	1,05	1,09	1,76	1,35	2,04	1,35
Svogūnai / Onions	0,89	0,78	1,82	1,11	1,50	-	2,42	1,64	2,73	2,38

Importuotų ir eksportuotų daržovių kainos. 2009 metais daugelio į Lietuvą įvežtų ir iš jos išvežtų daržovių kainos mažesnės nei prieš metus. Importuoti pomidorai buvo 15 proc., kopūstai – 13 proc., svogūnai – 4 proc. pigesni, o agurkai – 3 proc., džiovintos daržovės – 15 proc. brangesni. Eksportuoti kopūstai buvo 25 proc., pomidorai – 20 proc., svogūnai – 10 proc. pigesni, o agurkai 7 proc., džiovintos daržovės – 8 proc. brangesnės.

2009 metais mažėjo ne tik daržovių kainos, bet ir užsienio prekybos apimtys: palyginti su 2008-aisiais, daržovių išvežta 43 proc., o įsivežta 35 proc. mažiau (3 lentelė). Tokį didelį užsienio prekybos apimčių sumažėjimą lėmė importo iš Lenkijos ir eksporto į Rusiją sumažėjimas. Daržovių įvežta 21,4 tūkst. t daugiau nei išvežta, užsienio prekybos balansas neigiamas – 23,5 mln. Lt.

3 lentelė / Table 3

Daržovių eksportas ir importas 2008 ir 2009 metais, tūkst. t [9]
Exports and imports of vegetables in 2008 and 2009, thou t

Daržovės / Vegetables	Eksportas / Exports		Importas / Imports	
	2008	2009	2008	2009
Iš viso / Total	227,8	129,8	231,9	151,2
iš jų: / of which:				
pomidorai / tomatoes	49,4	21,4	52,6	35,1
agurkai / cucumbers	6,4	4,7	10,5	9,9
svogūnai / onions	9,0	6,5	17,7	14,0
morkos, burokėliai / carrots, beetroots	24,0	12,1	23,6	16,9
kopūstai / cabbage	71,6	15,9	66,4	20,4

Visų pagrindinių daržovių užsienio prekybos balansai neigiami. Labiausiai per metus sumažėjo kopūstų užsienio prekybos apimtys: įvežta 69 proc., o išvežta 78 proc. mažiau kopūstų. Tai lėmė 4,8 karto mažesnis importas iš Lenkijos ir 5,3 karto mažesnis eksportas į Rusiją. 55 proc. šių daržovių įsivežta iš Lenkijos. Pagrindinė lietuviškų kopūstų užsienio rinka – Rusija, į ją eksportuota 82 proc. kopūstų.

Pomidorų importas per metus sumažėjo 33 proc., o eksportas – 57 proc. 2009 metais pomidorų įsivežta 1,6 karto, arba 13,7 tūkst. t, daugiau nei išvežta. Lietuvos rinkoje dominuoja olandiški (46 proc. importo), ispaniški (27 proc.) ir lenkiški (25 proc.) pomidorai. Importo sumažėjimą lėmė importo iš Lenkijos ir Ispanijos sumažėjimas atitinkamai 71 ir 58 proc. Į Rusiją eksportuota 89 proc. pomidorų, tačiau eksportas 57 proc. mažesnis nei prieš metus.

Morkų ir burokėlių (kartu) importui per metus sumažėjus 28 proc., eksportas buvo per pusę mažesnis. Įvežta 40 proc. (4,8 tūkst. t) daugiau nei išvežta. Labiausiai bendras importas sumažėjo dėl 74 proc. mažesnio importo iš Lenkijos. Iš jos įvežta 16 proc. morkų ir burokėlių. Importas iš Nyderlandų sudarė 62 proc., per metus išaugo 17 proc. Į pagrindinę rinką, Rusiją, eksportas sumažėjo 2,1 karto (išvežta 12 tūkst. t mažiau).

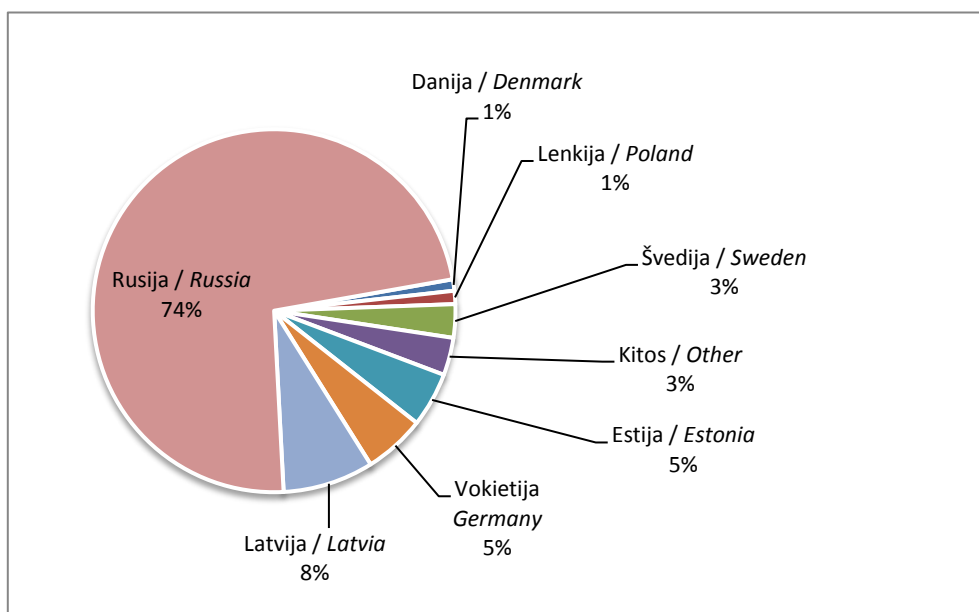
Svogūnų ir česnakų eksportas buvo 28 proc., o importas – 21 proc. mažesnis nei prieš metus. Jų įsivežta 2,2 karto (7,5 tūkst. t) daugiau nei išvežta. 63 proc. svogūnų ir česnakų importuota iš Nyderlandų, 6 proc. mažiau nei prieš metus. 33 proc. svogūnų ir česnakų importuota iš Lenkijos (40 proc. mažiau). 46 proc.

eksporto teko Rusijai, į ją išvežta dvigubai mažiau, 37 proc. – Latvijai, į ją eksportas 347 t didesnis nei prieš metus.

2009 metais agurkų eksportas buvo 27 proc. (į pagrindinę rinką – Rusiją sumažėjo 38 proc.), importas – 6 proc. mažesnis (iš Nyderlandų – 30 proc.) nei 2008-aisiais. Agurkų įsivežta 2,1 karto, arba 5,2 tūkst. t, daugiau nei išvežta. Daugiausia šių daržovių importuota iš Ispanijos (38 proc.), Lenkijos (27 proc.), Nyderlandų (21 proc.). 50 proc. išvežta į Rusiją, 28 proc. – į Latviją, 18 proc. – į Estiją.

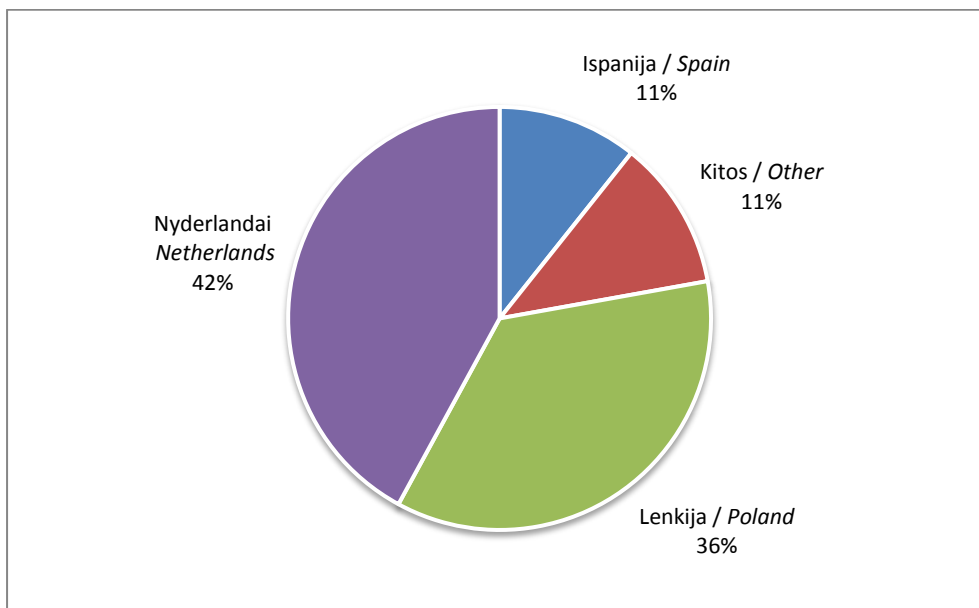
2009 metais, kaip ir 2008-aisiais, daugiausia daržovių eksportuota į Rusiją – 95 tūkst. t (20 proc. pomidorų, 14 proc. kopūstų, 11 proc. morkų ir burokėlių (kartu) – 52 proc. mažiau nei 2008-aisiais (8 pav.). Į Latviją eksportuota 10,5 tūkst. t daržovių (23 proc. svogūnų ir česnakų (kartu), 13 proc. morkų ir burokėlių (kartu) ir tiek pat kopūstų, po 12 proc. agurkų ir pomidorų) – 4 proc. daugiau nei prieš metus.

8 pav. Daržovių eksportas 2009 metais [9]
Figure 8. Export of vegetables in 2009

Daugiausia daržovių importuota iš Nyderlandų (9 pav.) – 63,6 tūkst. t (25 proc. pomidorų, 16 proc. morkų ir burokėlių (kartu), 14 proc. svogūnų ir 9 proc. kopūstų) ir Lenkijos – 54,1 tūkst. t (21 proc. gūžinių kopūstų, 16 proc. pomidorų ir 9 proc. svogūnų). Per metus importas iš Nyderlandų išaugo 11 proc., iš Lenkijos importas sumažėjo 60 proc., labiausiai – kopūstų, pomidorų, morkų ir burokėlių (daugiau kaip 70 proc.). Importas iš Ispanijos 21 proc. mažesnis – įvežta 16,2 tūkst. t (58 proc. pomidorų, 23 proc. agurkų).

Daržovių produktų kainos, gamyba ir pardavimas. Produktų iš daržovių kainos kito skirtingai – vienių krito, kitų augo. Rauginti kopūstai per metus atpigo 26 proc., ir kaina buvo mažiausia per pastaruosius ketverius metus. Džiovinti svogūnai atpigo 3 proc. ir buvo pigiausi per pastaruosius trejus metus. Tačiau pomidorų sultys per metus pabrango 14 proc., pomidorų kečupas – 6 proc., o nekoncentruotos pomidorų tyrės ir pastos – net 48 proc. (buvo brangiausios per pastaruosius ketverius metus).

9 pav. Daržovių importas 2009 metais [9]
Figure 9. Import of vegetables in 2009

Nors 2009 metais daržovės buvo pigios, daugumos daržovių produktų gamyba (4 lentelė) per metus sumažėjo (kai kurių – daugiau kaip per pusę) ir buvo mažiausia per 2006–2009 metų laikotarpį. Tai lėmė vartojimo mažėjimas. Didėjo tik džiovintų svogūnų gamyba – sudžiovinta net 4,6 karto daugiau nei 2006-aisiais.

Raugintų kopūstų gamyba orientuota į vidaus rinką – joje parduodama apie 95 proc. produkcijos. Raugintų kopūstų gamyba, labai augusi 2007–2008 metais, 2009-aisiais sumažėjo 41 proc., tačiau buvo 20 proc. didesnė nei 2006 metais. Nepaisant kritusių kainų, vartojimas vidaus rinkoje taip pat mažėjo.

2009 metais daržovių ir jų mišinių sušaldyta mažiausiai per 2006–2009 metų laikotarpį – 32 proc. mažiau nei 2008-aisiais. Gaminių iš pomidorų gamyba minėtų trejų metų laikotarpiu mažėjo. 2009 metais pomidorų sulčių pagaminta 31 proc. mažiau nei 2008-aisiais – mažiausiai per pastaruosius ketverius metus. Ne koncentruotų pomidorų tyrių ir pastų kainoms kylant (labiausiai – 2009 m.), mažėjo gamyba ir pardavimas. Pomidorų kečupo gamybai padidėjus 1,6 proc., dėl išaugusių kainų jo parduota 2,5 proc. mažiau. Nuo 2006 metų ryški pomidorų kečupo gamybos mažėjimo (išskyrus nežymų padidėjimą 2009 m.), kainų didėjimo ir vartojimo mažėjimo tendencija.

Daržovių produktų gamyba 2006–2009 metais [3]
Production of vegetable products in 2006–2009

Produktai / Products	2006	2007	2008	2009	2009, palyginti su compared to 2006, %
Pomidorų sultys, tūkst. l / <i>Tomato juice, thou. l</i>	4492,1	4397,8	4903,9	3391,6	76
Pomidorų kečupas ir kiti pomidorų padažai, tūkst. t <i>Tomato ketchup and other tomato sauces, thou. t</i>	13,9	12,2	11,0	11,2	81
Nekoncentruotos pomidorų tyrės ir pastos, t <i>Tomato sauces and pastes non concentrated, t</i>	49,1	41,6	29,1	9,8	20
Rauginti kopūstai, t / <i>Cabbages preserved, t</i>	721,9	1165,9	1471,8	868,9	120
Užšaldytos daržovės ir jų mišiniai, t <i>Vegetables and mixtures, frozen, t</i>	469,9	671,6	600,4	406,4	68
Džiovinoti svogūnai, t / <i>Dried onions, t</i>	114,6	247,4	507,0	523,8	4,6*

* Kartai / *Times*.

IŠVADOS

Ne tik dėl ekonominės krizės, bet ir dėl didesnio 2009 metų derliaus daržovių kainos buvo mažiausios per pastaruosius trejus–penkerius metus, o per metus daržovės atpigė 20–40 proc.: morkos ir burokėliai – daugiau kaip trigubai, kopūstai – 41 proc., svogūnai ir pomidorai – daugiau kaip 20 proc.

Nors daržovės pigo daugelyje kaimyninių šalių, Lietuvoje lapkričio mėnesį daržovės buvo pigiausios, o palyginti su lenkiškomis, morkos – 36 proc., kopūstai – 25 proc., burokėliai – 7 proc. pigesni. Tik svogūnai buvo vieni brangiausių ES. Mažmeninės lietuviškų daržovių kainos taip pat vienos mažiausių.

Dėl sumažėjusio vartojimo daugelio gaminių iš daržovių gamyba buvo 31–66 proc. mažesnė nei prieš metus ir mažiausia per pastaruosius trejus–ketverius metus. Tik džiovintų svogūnų gamyba per 2006–2009 metus išaugo 4,6 karto.

Literatūra

1. *Bulvių ir daržovių vidutinės pardavimo kainos Lietuvos prekiniuose ūkiuose* [interaktyvus]. Vilnius: VĮ „Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras“. Žemės ūkio ir maisto produktų rinkos informacinė sistema, [žiūrėta 2010 m. vasario 24 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.vic.lt/ris>>.
2. *Ceny w gospodarce narodowej*. Informacje i opracowania statyczne [interaktyvus]. Warszawa: Główny urząd statystyczny, 2009 [žiūrėta 2010 m. kovo 9 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.stat.gov.pl/gus/ceny_handel_PLK_HTML.htm>. ISSN 1732-6508.
3. *Gaminių gamyba*. Statistikos departamento prie LRV išankstiniai duomenys.
4. *Lietuvos ekonominė ir socialinė raida*. Nr. 1–12. Vilnius: Statistikos departamentas prie LRV, 2005–2009. ISSN 1392-2874.
5. *Lietuvos žemės ūkis 2008*. Vilnius: Statistikos departamentas prie LRV, 2009. ISSN 1648-0368.

6. *Pagrindinių maisto produktų ir degalų mažmeninės kainos* [interaktyvus]. Vilnius: Statistikos departamentas prie LRV, [žiūrėta 2010 m. kovo 3 d.]. Prieiga per internetą: <<http://db1.stat.gov.lt/statbank/default.asp?w=1280>>.
7. *Žemės ūkio ir maisto produktų mažmeninių kainų turguose/parduotuvėse ataskaita*. Žemės ūkio ir maisto produktų rinkos informacija [interaktyvus], [žiūrėta 2010 m. vasario 24 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.zur.lt/index.php?2024132273>>.
8. *Žemės ūkio produkcijos supirkimas*. Vilnius: Statistikos departamentas prie LRV.
9. *ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė*.

Summary

The article presents the changes in vegetable prices in Lithuania and the results of price comparison with the neighbour countries, analyses the foreign trade in vegetables as well as the tendencies of production and sales of vegetable products.

In 2009 in Lithuania the harvest of vegetables increased, as compared to the previous year, and the prices were the lowest during the last three–five years. Lithuanian vegetables were among the cheapest in comparison with the neighbour countries. Despite low prices of vegetables, the production of many vegetable products decreased as the economic crisis had an influence on the consumption of vegetable products.

Keywords: *vegetables, prices, purchase, export, import, vegetable products.*